

Говор замјеника предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, др Дениса Бећировића на Централној комеморативној академији у поводу обиљежавања Дана сјећања на жртве холокауста

Сарајево, 27. јануар 2012. године

" Даме и господо,
Поштовани гости,

Са осјећањима дубоког поштовања према свим невино страдалим, данас смо овдје како бисмо се подсјетили на жртве холокауста у Другом свјетском рату. Генерална скупштина Уједињених народа је, једногласно усвојеном Резолуцијом од 1. новембра 2005., означила 27. јануар Међународним даном сјећања на жртве холокауста. Пратећи усвајање Резолуције, генерални секретар Уједињених народа је, с правом, указао на тај посебан дан као "важан подсјетник на универзално проучавање холокауста, ужасног зла које једноставно не може бити препуштено прошлости и заборава". Страхоте Другог свјетског рата подстакле су формирање Уједињених народа. Људска права за све, без обзира на расу, спол, језик или религију, начело је на којем се темељи њихова Повеља.

Да ли је то данас заиста тако?

На церемонији у музеју Yad Vashem, израелској државној установи смјештеној у Јерусалему, која истражује те музејским и научним радом чува сјећање на холокауст, марта 2005. генерални секретар Кофи Анан подсјетио је да је "свјетски значај обиљежавања геноцида - систематског убиства шест милиона Јевреја и милиона других - такођер, била подстицајна снага *Универзалне декларације о људским правима*". С тим у вези, генерални секретар је, уз остало, рекао да "Уједињени народи имају свету обавезу да се боре против мржње и нетолеранције. Уједињени народи који пропусте прилику да буду на челу борбе против антисемитизма и других облика расизма поричу своју историју и минирају своју будућност".

Подсјетимо и на то да је један од првих и данас у вишеструком смислу најважнијих докумената новоформиране међународне заједнице, утјеловљене у Уједињеним народима, управо *Конвенција о спречавању и кажњавању злочина геноцида*, која спада у корпус најзначајнијих међународноправних докумената, у тековине људске цивилизације, као резултат искуства међународне заједнице проистеклог из холокауста и геноцида у Другом свјетском рату, чији је посебно значајни заговорник био Јевреј, пољски правник Raphael Lemkin, чија је скоро

цијела породица жртва холокауста. Лемкинова жеља била је, уз остало, да увјери међународну заједницу у значај чувања сјећања на холокауст, како се нови холокауст не би поновио ниједном другом народу, обећањем исказаним фамозном синтагмом: “never again” (никада више).

Холокауст је најсрамнији период људске прошлости. Појави холокауста допринијели су расизам у спрези с вјерском несношљивошћу и дугом традицијом антисемитизма. Холокауст је оживљен националистичким страстима које су се појавиле у Европи у другој половини 19. стољећа. Додатно је погоршан тешким економским приликама широм свијета, неуспјехом Weimarsке Републике и равнодушношћу међународне заједнице. Холокауст је поспјешен развојем нацистичке расне и геноцидне идеологије и политике, почевши од филозофске платформе, изложене у Хитлеровој књизи *Mein Kampf*, преко *Nürnbergskih закона* које је наметнула држава и манипулаторске пропаганде нацистичког режима Adolfa Hitlera, па све до државне политике убистава и истребљења.

Говорити о холокаусту задатак је свих нас који партиципирамо у друштвеном животу како се зло холокауста никада и никоме више не би поновило.

“Иако све жртве нису били Јевреји, сви су Јевреји били жртве”, написао је преживјели свједок холокауста Eli Wiesel. “Јевреји су били одређени за истребљење искључиво због тога јер су рођени као Јевреји. Њихова судбина није била запечаћена стога што су нешто учинили или објавили или стекли, већ због тога што су били синови и кћери јеврејског народа. Као такви били су осуђени на смрт колективно и појединачно...”

О односу савезничких сила према холокаусту, његовим починиоцима и његовим жртвама, постоји низ различитих гледишта која, углавном критички, у суштини оцјењују да би у случају да су савезници на холокауст реагирали благовремено, његове размјере и посљедице, а нарочито број жртава, могле бити знатно мање. Однос савезника и неутралних држава описује неколико категорија: незнање, неспремност, невољност или неодлучност у својој реакцији.

Западне силе, међусобно несложне и под утјецајем реакционарних кругова, нису зауставиле нацистичку агресију у самом њеном почетку. То је показао и Минхенски споразум, којим су западне силе 29. септембра 1938. принудиле Чехословачку да Њемачкој уступи Судетску област.

Холокауст је иза себе оставио трајне посљедице. Он је био и остао архетипски трансформативни догађај у историји западне цивилизације који је донио оно што ниједан геноцидни догађај прије њега никада није - гнусне злочине

масовног уништења људских живота, захваљујући јединствености идеологије и политике убистава.

Нацистички злочини имали су колективни карактер и колективно дјеловање. Истребљење Јевреја и Рома, масакрирање цивила и ратних заробљеника, те прогон политичких противника, огромних размјера, указују, тврди Antonio Kasseze, да је ријеч о политици “коју су послушно слиједили највиши нацистички кругови, а проводио цјелокупан војни и бирократски апарат. Злочини који су чињени по упутствима нацистичких вођа припадали су ‘колективном злочиначком систему’”. Хисторијска је истина да је нацистичко уништавање и истребљење Јевреја несумњиво био плански, организовани, циљани, најсистематичнији геноцид извршен у историји људске цивилизације.

У посљедње вријеме све више смо, нажалост, свједоци појаве негирања холокауста у Другом свјетском рату и геноцида у заштићеној зони Уједињених народа Сребреници, јула 1995. године. Носиоци тог негирања су различити и разноврсни, како појединци, тако и групе, разна удружења, установе и други. Ми их идентифицирамо као недобронамјерне, тенденциозне и контрапродуктивне, с могућим и веома тешким, дугорочним импликацијама по жртве геноцида и уопће истраживање геноцида и других облика злочина против човјечности и међународног права.

Све жртве геноцида обавезују нас да, у име будућности човјечанства и највиших људских и друштвених вриједности, слобода и права, цивилизацијских и културних тековина и добара, не дозволимо, односно осујетимо све намјере и покушаје којима се злочин геноцида награђује, а жртва и даље кажњава. Садашње и будуће генерације из свих досадашњих злочина геноцида морају коначно, у интересу будућности савременог човјечанства и цивилизације, извући историјску поуку о потреби јачања, развијања и уједињавања свих антифашистичких снага, без обзира на националну, етничку, расну, вјерску, идеолошку или политичку припадност.

У вези са злочиним геноцида и ратним злочинима, неопходно је што прије у Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине усвојити два закона: Закон о забрани и кажњавању дјеловања неофашистичких организација и Закон о забрани и кажњавању порицања холокауста, геноцида и злочина против човјечности.

У борби за правну државу и поштивање људских права свих грађана и народа посебно важну улогу имају Суд и Тужилаштво Босне и Херцеговине. Уставни суд Босне и Херцеговине је 28.09.2001. године одлучно стао на становиште да су Закон о Суду Босне и Херцеговине и Закон о Тужилаштву Босне и Херцеговине у складу са Уставом Босне и Херцеговине, што значи да је организација и функционирање правосуђа и у надлежности државе Босне и

Херцеговине. Међутим, формирање Суда Босне и Херцеговине не може бити оправдање за неформирање Врховног суда Босне и Херцеговине. Стога је и овај скуп прилика да снажно покренемо иницијативу за формирање Врховног суда Босне и Херцеговине, чија би основна функција била да, као највиши суд, осигура јединствену примјену закона и равноправност грађана, односно он би примарно требао имати апелациону и касациону надлежност. Уставни основ за формирање Врховног суда је исти као и за Суд Босне и Херцеговине.

Подсјећање на холокауст има историјску важност за цијело човјечанство. Сјећање на универзалне лекције холокауста, односно најмасовнијег геноцида у 20. стољећу, тог злочина који је човјечанству нанио огромне људске и материјалне жртве, не може бити препуштено прошлости и заборава. Обавеза је истраживача, како то пише нобеловац Eli VizeI, да говоре у име жртава, подсјећају на њихове патње и сузе и потискују страх од заборава.

Злочин геноцида заслужује посебну осуду и згражавање. Његови планери, наредбодавци и извршиоци идентифицирају и одређују читаве групе људи за истребљење. "Они који смишљају и реализирају геноцид теже да лише човјечанство разноликог богатства које му дају националност, расе, етничке групе и вјере, то је злочин против цијелог човјечанства, а не само групе која је на мети уништења." Стога је свети задатак свих прогресивних снага, а посебно истраживача, да научно истражују геноцид и друге облике злочина против човјечности и међународног права, на чему се темељи истина и максимално сужава простор за све актуелне и потенцијалне фалсификате, манипулације и лажи." (крај)